

fordi den står for så liten del av drivhuseffekten.

Fullt ut å forstå hvordan jordens klima reguleres og å stille prognoser for klimautviklingen er meget vanskelig. Uten en atmosfære med klimagassene vanddamp, CO₂, CH₄ og N₂O ville jordens middeltemperatur vært ca. -18 °C, i stedet for om lag +15 °C, som i dag (3). CO₂, som spiller en viktig rolle, har økt fra omkring 280 ppm i preindustriell tid til 379 ppm i 2005 (4). En fortsatt økning vil føre til at et system i noenlunde balanse blir alvorlig forstyrret. Saunes' betraktninger om den relative betydning av ulike klimagasser avviker sterkt fra det FN's klimaforskere har kommet frem til (4). FN's rapporter er basert på seriøse forskeres arbeid over mange år. Derfor bør kritikk rettes konkret mot rapportens vitenskapelige grunnlag. Det skal mer til enn ett enkelt regnestykke over CO₂-kilder for å avvise rapportens konklusjoner. For øvrig hevdes det fra vitenskapelig hold at rapporten fra januar 2007 underestimerer klimaendringene. Før rapporten fikk sin endelige form, ble forskernes utkast gått igjennom og justert av byråkrater, som trolig har dempet konklusjonene ganske mye (5).

Saunes trekker frem at en britisk rett mener Al Gores film inneholder så mange vitenskapelige feil at den ikke bør vises i britiske skoler uten opplysninger om dette. Er jurister spesielt kvalifisert til å avgjøre hva som er naturvitenskapelig holdbart?

Helge Dyre Meen
Hakadal

Litteratur

1. Saunes G. Menneskeskapt oppvarming? Tidsskr Nor Legeforen 2008; 128: 474.
2. Haug C. CO₂ + H₂O = sant. Tidsskr Nor Legeforen 2007; 127: 3053.
3. Maskell K, Mintzer IM, Callandar BA. Basic science of climate change. Lancet 1993; 342: 1027-31.
4. Intergovernmental Panel on Climate Change. Climate change 2007: the physical science basis. Cambridge: Cambridge University Press, 2007: 2. www.ipcc.ch (27.2.2008).
5. Carbon omissions. How and why did explicit warnings disappear from the latest IPCC report? New Scientist 10.3.2007: 3.

G. Saunes svarer:

Ein auke av CO₂-konsentrasjonen gir ikkje målbar temperaturauke. Sjølv om det har vore ein CO₂-auke siste åra, viser NASA-målingar ingen auke av drivhuseffekten sidan målingane starta i 1978 (1). Dette er også i samsvar med absorpsjonsspekteret for utgåande infraraude strålar der vassdampen dominerer. «En fortsatt økning vil føre til at et system i noenlunde balanse blir alvorlig forstyrret,» skriv Helge Dyre Meen. Han tek feil: CO₂ vil, som andre gassar, følge Henrys lov. CO₂ frå brenning av kol, olje og gass «bygger seg» ikkje opp, men fylgjer natrulovene, tilliks med CO₂ frå

andre kjelder som vulkanar og skogbrannar, jf. Henrys lov og Guldberg-Waages lov (2). Det er rett nok målt ein temperaturauke siste ca. 100 åra på om lag 0,6 grader, men dette er ikkje pga. CO₂-auke. Det er omvendt: Først temperaturauke, sannsynlegvis pga. auka solaktivitet, så CO₂-auke (3). 1990-åra var ikkje det varmaste tiåret. Korrigerte målingar frå NASA viser at av dei ti varmaste åra var fire i 1930-åra og tre i 1990-åra. Og kva med åra som kjem? Les ei interessant artikkel av dr. Oleg Sorokhtin, ein russisk vitskapsmann (4).

Kan vi lite på IPCC? Mitt svar er nei (2). Svært mange forskarar er usamde med IPCC. Fleire har meldt seg ut, og mange har skifta meining og vorte klimaskeptikarar (5). 100 av dei har nyleg signert eit ope brev til generalsekretæren i FN med kritikk av IPCC.

Kort sagt: Inga forskning viser at CO₂-auke påverkar klimaet. Treng ein kunnskap om klimaet, bør ein gå til andre kjelder enn IPCC og Al Gore. Klimaet vil utan særleg tvil endre seg, det har det gjort og det vil det nok gjere i framtida også – uavhengig av påverknad frå mennesket.

Gunnar Saunes
Ulsteinvik

Litteratur

1. Moene A. – Ingen økning av den globale drivhuseffekten. www.forskning.no/Artikler/2007/april/1177917467.95 (13.3.2008).
2. Engene P, Tullberg G. Klimaet. Vitskap og politikk. Oslo: Datakon forlag, 2007.
3. Evans D. Are carbon emissions the cause of global warming? www.mises.org/story/2795 (13.3.2008).
4. Sorokhtin O. A cold spell soon to replace global warming. http://en.rian.ru/analysis/20080103/94768732.html (13.3.2008).
5. Åm O. Kampen om klimaet. Oslo: Koloritt forlag, 2007.

Feil om rettsbehandling av Kristina-saken

Dag Bratlids innlegg under overskriften *Retningslinjer for livsavsluttende behandling* i Tidsskriftet nr. 4/2008 inneholder en faktisk feil. Bratlid skriver i sitt innlegg blant annet: «Men dersom pårørende ikke godtar eller forstår de medisinske fakta, er da tingretten rett instans for sykehuset å henvende seg til, slik det ble gjort i Kristina-saken?» (1).

Haukeland Universitetssjukehus vil presisere at det var pårørendes advokat som brakte saken inn for retten, ikke sykehuset.

Mona Høgli
Haukeland Universitetssjukehus

Litteratur

1. Bratlid D. Retningslinjer for livsavsluttende behandling. Tidsskr Nor Legeforen 2008; 128: 476.

D. Bratlid svarer:

Jeg beklager dersom dette var feilaktig fremstilt i mitt innlegg. Mitt kjennskap til denne delen av Kristina-saken var et intervju med direktør Stener Kvinnsland i Bergens Tidende 20.1. 2006, der han uttalte: «Vi forholder oss til at vi fikk medhold både hos Helsetilsynet og i Bergen tingrett.» Sykehuset var altså tilfreds med å få tingrettens støtte i den vanskelige situasjonen man var kommet i, fordi man ikke hadde klart å komme til en forståelse med pasientens far om hva som ville være det beste for Kristina, for familien og for sykehuset. Dette til tross for at de ikke selv hadde brakt saken inn for retten.

Som antydnet i mitt innlegg tror jeg det vil være en svært uheldig utvikling både for helsevesenet og for pasientene dersom rettsavgjørelser skal bli tungen på vektskålen i vanskelige behandlingssituasjoner. Rettsavgjørelser i slike saker vil først og fremst være en bekreftelse på at man har mislyktes i sin samhandling med pasientene. Retningslinjer som er klare og åpne, også for pasient og pårørende, for når og hvordan livsavsluttende behandling skal gjennomføres, vil forhåpentligvis medføre at man unngår å komme i en situasjon der juridiske vurderinger – og ikke etikk og medisin – bestemmer forløpet. Derfor er jeg enig med departementet når også de synes å ha sett behovet for en klargjøring av prosessen som bør gå forut for en beslutning om å avslutte livsoppholdende behandling.

Dag Bratlid
St. Olavs Hospital

Sakkyndiguttalelser i Torgersen-saken ble ikke kvalitetssikret

Fredrik Fasting Torgersens begjæring om ny behandling av sin livstidsdom ble avslått i 2006. Randi Rosenqvist fremsetter i en artikkel om rettsmedisinske vurderinger i Tidsskriftet nr. 3/2008 følgende påstand: «I Torgersen-saken har saksøker i gjenopp-takelsessaken hevdet at de rettsmedisinske sakkyndige har villedet retten» (1). Hun etterlater inntrykk av at Torgersen ikke har dekning for det han hevder. De sakkyndige avga i 1958 skråsikre uttalelser om at bittmerket i den dreptes bryst var påført av Torgersen (tannbittbeviset), og at litt avføring på hans sko stammet fra åstedet (avføringsbeviset). Den rettsmedisinske kommisjon, som Rosenqvist leder, underkjente disse bevisene i 2001 og 2004. Vi vet også at det ikke fantes grunnlag for påstandene om at barnåler funnet i Torgersens dress kom fra åstedet (barnålbeviset).

Rosenqvist skriver videre at Torgersens henvisning til en artikkel i *Science* fra 2005,